

УКРАЇНА

(19) UA (11) 28021 (13) U
(51) МПК (2006)
A01H 1/04
A01G 7/00МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ
І НАУКИ УКРАЇНИДЕРЖАВНИЙ ДЕПАРТАМЕНТ
ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ
ВЛАСНОСТІОПИС
ДО ПАТЕНТУ
НА КОРИСНУ МОДЕЛЬвидається під
відповідальність
власника
патенту

(54) СПОСІБ ДОБОРУ БІЛОКВІТКОВИХ ФОРМ ЕХІНАЦЕЇ ПУРПУРОВОЇ

1

(21) u200707089
(22) 25.06.2007
(24) 26.11.2007
(72) ПОСПЕЛОВ СЕРГІЙ ВІКТОРОВИЧ, UA, СА-
МОРОДОВ ВІКТОР МИКОЛАЙОВИЧ, UA
(73) ПОЛТАВСЬКА ДЕРЖАВНА АГРАРНА АКА-
ДЕМІЯ, UA
(57) 1. Спосіб добору білоквіткових форм ехінацеї
пурпурової, що включає візуальну оцінку ознаки

2

рослин, починаючи із другого року вегетації, який
відрізняється тим, що рослини оцінюють навесні
на ранніх стадіях вегетації за кольором листків.
2. Спосіб за п. 1, який відрізняється тим, що лист-
ки мають інтенсивний світло-зелений або зелений
колір без антоціанового забарвлення черешків
та/або листової пластинки.

Корисна модель відноситься до області сіль-
ського господарства і може знайти застосування в
генетиці, селекції, рослинництві, квітникарстві як
метод відбору для подальшого виведення нових
сортів.

Відомий спосіб добору білоквіткових форм
ехінацеї пурпурової (*Echinacea purpurea* (L.)
Moench) шляхом візуальної оцінки морфологічних
ознак [див. Самородов В.Н., Поспелов С.В. Гармо-
низация среды обитания с использованием видов
рода Эхинацея (*Echinacea Moench*) // Цветоводст-
во без границ. Мат-лы У Международ. научн. кон-
ференц. (17-20 июля 2006г). - Харьков, 2006. -
С.149-152]. Для цього під час цвітіння відмічають ті
з них, у яких язичкові (крайові) квітки кошиків (суц-
віть) мають білий колір. Восени ці рослини вико-
пують і висаджують окремо для подальшого до-
слідження.

При високій ефективності відомого способу
добору проведення його можливе лише під час
цвітіння ехінацеї пурпурової, що не дає можливос-
ті відібрати та оцінити білоквіткові форми у один й
той самий рік, тим самим подовжуючи селекційний
процес.

Задача, на рішення якої спрямована корисна
модель, полягає у скороченні терміну відбору.

Вона досягається за рахунок того, що відбір
проводиться навесні під час відновлення вегетації
рослин за кольором їх листків. При цьому білоквіт-
кові форми ехінацеї пурпурової мають світло-

зелений або зелений колір без антоціанового за-
барвлення черешків та/або листків.

Род Ехінацея - багаторічники з родини Айст-
рових. В останні роки значного поширення набули
сортів і форми ехінацеї у ландшафтному дизайні,
озелененні та паркобудівництві [див. Самородов
В.М., Поспелов С.В. Генофонд роду ехінацея
(*Echinacea Moench*) та його використання для озе-
ленення і паркобудівництва в Україні // Старовинні
парки і ботанічні сади - наукові центри збереження
біорізноманіття та охорона історико-культурної
спадщини. Мат-ли міжнародн. науков. конференц.,
присвяч. 210-річчю Національного дендрологічно-
го парку «Софіївка» - НДІ НАН України, 25-28 ве-
ресня 2006р. - Умань, 2006. - с.427-428]. За зви-
чай, суцвіття ехінацеї пурпурової мають колір
рожевої гамми - від червоного і малинового до
світло-рожевого. Але є сорти і форми, у яких вони
білого кольору.

Один із методів відбору білоквіткових форм
полягає у дослідженні і оцінці вегетуючих рослин
на плантації, їх відбору та подальшого створення
популяції. Під час багаторічних досліджень було
встановлено, що листки білоквіткових форм ехіна-
цеї пурпурової під час відновлення весняної веге-
тації мають світло-зелений або зелений колір лист-
ків без антоціанового забарвлення (див.
таблицю). В усіх інших випадках забарвлення суц-
віть коливається у рожевій гаммі.

UA (19) 28021 (13) U

Оцінка форм ехінацеї пурпурової за кольором та забарвленням листків під час відновлення весняної вегетації

Форми ехінацеї пурпурової	Колір листків	Антоціанове забарвлення:		Забарвлення суцвіть під час цвітіння
		листяної пластинки	черешка	
№1	світло-зелений	відсутнє	відсутнє	біле
№2	зелений	відсутнє	відсутнє	біле
№3	світло-зелений	відсутнє	наявне	рожеве
№4	зелений	відсутнє	наявне	рожеве
№5	світло-зелений	наявне	наявне	рожеве
№6	зелений	наявне	наявне	рожеве

Викладена закономірність дозволяє вже весною провести обстеження і відібрати білокріткові форми з тим, щоб створити з них вже в поточному році популяцію для подальшої селекційної роботи. За рахунок цього селекційний процес скорочується на рік, що доводить перевагу пропонуваного способу перед прототипом.

Спосіб здійснюється наступним чином.

На ділянках, де вирощується ехінацея пурпурова, навесні, під час відновлення вегетації проводиться візуальне обстеження рослин і відбираються ті з них, у яких листки мають світло-зелений або зелений колір без антоціанового забарвлення черешків та/або листків, які в наступному, при цвітінні, будуть мати білий колір суцвіть. Ці рослини відбирають, створюючи на їх базі

популяцію для проведення подальших спостережень. Вже у поточному році рослини зацвітають, що скорочує селекційний процес на один рік.

Приклад. Слід провести відбір білокріткових форм ехінацеї пурпурової. Для цього навесні під час відновлення вегетації було проведено візуальне обстеження рослин і відібрані ті з них, у яких листки мали світло-зелений або зелений колір без антоціанового забарвлення черешків та/або листків. Вже в поточному році відібрані таким чином рослини зацвіли, що дало можливість створити і оцінити популяцію білокріткових форм на один рік раніше, ніж за прототипом, що скорочує селекційний процес і доводить перевагу пропонуваного способу.